

+ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, junij 1987
6. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 37

Žadyn njehladaj jenož na to swoje,
ale tež na to, štož je druheho.

(Fil. 4,2)

Njesměm woprawdže na to swoje myslić a hladać, štož mi tyje a pomha, štož je k mojemu dobremu a wužitkej? Wězo, to směš, to dyrbiš samo. Kóždy je tež zamołwity sam za so, za swoje žiwjenje, za swoju strowotu, za swój přichod. My njesměmy w našim słowje přewidjeć dvě słowčce, mjenujcy dyrbymy na to kežbować, zo tam steji najprjedy „jenož“ a potom „tež“. My njesměmy jenož hladać na to swoje, na swój zajim a swoju lěpšinu; kak so druhemu dže, njesmě nam wšojedne

być, ně, my dyrbimy tež na druheho hladać, kak so jemu dže, kak dale přińdže w swojim žiwjenju. Ja dyrbjū džělic z nim, štož mam. Stóž jenož na to swoje hlada, je hotowy egoist a škodźi druhemu a tež sam sebi. A kelko sebićnosće njenamaka so na swěće we wulkim kaž w małym!

W telewiziji móžachmy před dlěšim časom hižo w rjedže „Statny rěčnik ma słowo“ widjeć film, w kotrymž so tajka sebićna žona pokaza, kiž wuraznje praješe: „Ja dyrbjū sama na so myslić.“ Wona chcye nowe žiwjenje započec, štož samo na sebi wopak njeje, ale to dyrbješe so pola njeje stać na cyle egoistiske wašnje. Z nowym partnerom, z nowym bydlenjom, z nowymi meblemi. A dokelž trjebaše za to, to rěka za sebje, wjele pjeněz, wšo na so nahra-

ba, dokumenty a wopisma falšowaše a přińdže za to do jastwa.

Runje nawopak bě pola Alberta Schweitzera, kiž bě do 1. swětoweje wójny nahladny wědomostnik, teolog, organist atd. Wón pak njehladaše na to swoje, na swoju chwalbu, swoje zbožo, ale na to pola druheho. A tutón druhī běše čorny sobučłowjek w Centralnej Africe. Wón běše w misioniskim časopisu čitał wo chorobnej nuzy tamnišich domoródných, studowaše medicinu, džěše jako lékar do pralěsa a založi tam špitál, kiž džensa hišće wobsteji a hdžeje su stotysacam móhli pomhać při žalostnych choroscach.

Ale najlépši přiklad je naš Zbóžnik sam. Hdyž ja tute rynčki nětko tu pisam, je póstny čas. Haj, wón njeje ženje sam na to swoje hladał, ale běše tu žiwy jenož za druhich, haj je swoje žiwjenje dał k našemu dobremu, k našemu wěčnemu wumóženju. G. L.

Dopomnjeće na prosteho a swěrneho Serba a křescana
Za Božu česć a wěrnosć žiwy

Pod tutym titlom je w 2. čisle (februar 1987) našeho časopisa wozjewil Kárl Nali z Budyšina zajimawu rozprawu wo žiwjenju swojeho nana Jana Nalija, kiž bě so před 100 lětami narodził. W tutym nastawku mjenuje tež jeho knižku „Moje dopomnječki na swětowu wójnu“, wudatu w léce 1935. Mam tutu knižku tež stejo w swojim knižnym kamorje. Njeběch ju hišće čitał, dokelž wójsku literaturu rady nimam. Ale pokiw w tutym nastawku mje tola pohnu, ju wuwzać z kamora a so do njeje zanurić. A ja spóznach, zo je zajimawy přinošk wójskeje literatury, na žadyn pad překrasnenje; ně, Jan Nali cyle strožbje a jasne strožele a hróžbnosće pokazuje. Wšo wotpowěduje znatymaj němskimaj knihomaj: Ludwig Renn „Krieg“ (1928) a Erich Maria Remarque „Im Westen nichts Neues“ (1929). Mjenowana knižka Jana Nalija bě jenož přeni džěl, scěhować dyrbjachu hišće druhī džěl „Přebywanje w garnizonje“, třeci džěl „Zaso we wójnje“ a štwórty „W jatbje“. Te pak njesu so wozjewile, dokelž su fašisća krótko po tym wšo serbske pismowstwo zakazali.

Stóž ma skladnosć, Nalijowe wuwjedženja dóstać, njech w nich čita. To je tež wažny přinošk k měrowym hibanjam našeho časa. A my dyrbimy wučbu z toho čahnyć: Hdyž je hižo konwencialna wójna tak žalostna, kak wjele bóle ta z atomowymi a C-brónjemi!

Knižka je wušła pod čislom 29 zběrki „Serbska Ludowa knihownja“. To je rjad zajimawych přinoškow ze serbskeho a tež cyrkwinskeho žiwjenja z léta 1901–1937. Čisło 33 na přiklad ma titul „W Malešecach před sto lětami“ z pjera Smilnjanskeho fararja Augusta Sykory a pokazuje nam rjenje a derje, kajke bě tehdom žiwjenje w našich serbskich

SERBSKÍ · CYRKWINSKÍ · DŽEŇ

42. serbski cyrkwinski džen 27. a 28. junija w Hrodzišću

Wutrobnje přeprašujemy wšitkich Serbow na naš cyrkwinski džen do Hrodzišća! Hižo w léce 1975 běchmy so tu zhromadźili, tehdy pod heslom „Swědkojo wěry mjez Serbami“, létsa pak chcemy rozpominać słowo z lista na Romanow „Budźće wjeseli w nadźiji!“ Chcemy so z tym zaběrać, što praji tute słowo nam džensa, hdyž rozpominamy položenje w našim swěće, hdyž so zaběramy ze swojej narodnej situaciju a hdyž hladamy na swoje wosobinske žiwjenje.

Sće přeprašeni na tute zarjadowanja:

Sobotu, dnja 27. junija

14.00 hodž. zahajenje cyrkwinskeho dnja w Hrodzišćanskim Božim domje

14.30 hodž. přednošk župana dr. H. Faski (Budyšin):

„Naše zhromadne prócowanje wo zachowanje serbskeje rěče a narodnosće“

prizamknje so kofejowa přestawka a diskusija

Njedzelu, dnja 28. junija

10.00 hodž. swjedženske kemše z Božim wotkazanjom

(prěduje serbski superintendent S. Albert z Budyšina, postrowja nas hosćo z Drježdźan a z Prahi, zdobom su kemše za džěci)

12.00 hodž. wobjed a připołdniša přestawka

14.30 hodž. kónčna zhromadźizna w Božim domje

Busy z Budyšina wotjědu sobotu w 13.15 hodž., njedzelu w 9.00 hodž., wróco do Budyšina na woběmaj dnjomaj w 17.28 hodž.

Tuž přijědźće wšity!

Jan Malink, předsyda

wsach a wosadach. Poslednja knjižka je číslo 42/43 wot našeho Měrćina Nowaka-Njehorńskeho „Po serbskich pučach“. W tutech knihach so hišće dženša derje čita. 11 z nich je wudatych 1934–1937, ale žadyn jepički přinošk – wjelež sym ja spóznał – njedycha duch fašistiskeho časa. Wo to je so hižo wudawar, dr. Jan Cyž, starał.

Džiwać budže so jenož tón, kiž je Nalijowu knižku do rukow dóstał (snano z knihownje instituta abo z priwatneho wobsedženstwa abo přez antikwariat), zo je spisana w starym „šwabachskim“ pismje. A to nastupa jenož tutu knihu. Snano je Jan Nali dr. Cyža wosebje wo to prosył, zo móhli to stari Serbjka lěpje čitać. Zo runje „nowy a stary“ serbski prawopis je džensa hišće problem, to Trudla Malinkowa tak rjenje wopisuje w swojim artiklu (tež w februariskim čísle) wo swojim wopyće w Pólnym Kejžorje. Ale naša džensniša serbska młodžina je tola tak inteligentna, zo jej nič njewučinja, kajke je to pismo, hač nowe, hač stare. Rozsudžace je, štož jeje mandželski, Jan Malink, w samsnym čísle pisa, zo so hodži, hdyž so tajke něšto pisa „zabawnje, serbsce, sprawnje“. A to su tež znamjenja Nalijowe knižki, a k tomu přidže tam hišće jako štwórtý kriterij „křesćansce“.

Gerat Lazar

Za Božu česć a wěrnosć žiwy

Jedyn z mužow, kotřiž w času fašizma za čistu wučbu ewangelijske wustupowachu a z tym swoje žiwjenje woprowachu, bě farar Rudolf Stempel, naposledk dušepastyr w Gróba, měšćanskim džělu Riesa. Chcemy na njeho spominać, přetož zańdžene léto w oktobrje bě tomu 50 lět, zo wumře na scěhach čwělowanja a přescěhowanja. Štó bě tutón farar a kotre zaslužby jeho wuznamjenja?

Rudolf Stempel narodži so 25. apryla 1879 w Połńnicy jako syn překupca. Čas jeho młodosće zda so nam džensa ni-

male idealny: Wjerschowska šula St. Afra w Mišnje, gymnazij w Schneebergu, studij teologije w Kielu, Berlinje a Lipsku. W l. 1906 namře telko pjenjež, zo móžeše sej pollětne pučowanje po swěće dowolić, kotřež wjedžeše jeho do Ameriki, Japanskeje, Činy, Jawy, Ceylona, Indiskeje a Egyptowskeje. Domoj so wróciwši, bu kaž mnozy druzi bohosłowcy wučer. Po zloženu druheho teologiskeho pruwowanja stupi do službow Nutřkowneho misiona. W léce 1909 bu druhi farar we Wjazońcy. Wo tutym času pisa jeho mandželska Dorothea: „W tutym Wjazońskim času dužeše čerstwy, čoply wětr křesćansko-socialneje zahoritósće, kotryž mnohich we wosadze hrabny a k pilnemu sobudžětu pohnu.“ Stempel zarjadowa tam wobšěrnú zjawnu biblioteku, založi wosadnu diakoniju, natwari pluwarnju a da nastork za twar cyrkwinskeho wosadneho domu. Wosebita jeho lubosć pak słušeše młodžinje, kotrejž njerozkladowaše jenož Bože słowo, ale spyta z wotměwanjom najwšelakorišich kursow (rěčne, stenografiske, chorobniske, domjacnostne, wuměskohistoriske) jeje žiwjenske zakłady rozšěrić.

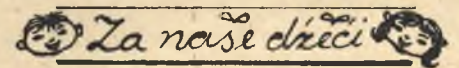
W meji 1914 přewza samostatnu faru w Liebenauje pola Langensteina. Tola wójna přetorhny jeho skutkowanje tam a dowjedže jeho jako wojskeho fararja do Budyšina. Tu zastarowaše dušepastyrce jatych a němskich wojakow, přihtowacych so na wojowanja a zranjenych na fronće. Hdyž wróci so Stempel po wójnje do swojeje Liebenauskeje wosady, spózna, zo njebě to prawa póda za wobswědčenje toho, štož bě mócnje w jeho wutrobje zeschadźało, a tohodla woteńdže w l. 1923 jako přeni farar do Gróba, hdžež móžeše wotnětka wosředž swětonahladnych přečiwwow swojeho Knjeza žiwje wobswědčić (po słowach jeho žony Dorotheje). Wyše toho wěnowaše so zaso w přiběracej měrje křesćansko-karitatiwnym a twarskim na-

ležnosćam. Tola hižo bórce započo so tež w jeho wosadze nacizm šěrić, kotryž Stempel jako kruty muž Božeho słowa zjawnje wotpokaza a jón w cyrkwinskim předsťejerstwje nječerpješe.

Tuž je bjez džiwa, zo dósta so Stempel po přewzaću mocy přez fašistow do džen a wjetšich konfliktow, wosebje pak po směrji tehdomnišeho krajneho biskopa Ihmelsa, hdyž předže tež krajne cyrkwinske wjednistwo do rukow nacionalsocialistiskich němskich křesćanow. W januaru 1934 zajachu fararja Stempela a dowjezechu jeho do koncentraciskeho lěhwa na hród Hohnstein. Tež hdyž jeho hižo w přenjejoj polojcy februara wottam puščichu, wróci so wón zbrašeny domoj. Nikomu njepowědaše wo martrowanju, kotřež bě tam wustal, přetož bě při puščěnju slubić dyrbał, wo tym njerěčeć. Swoju wosadu pak smědžeše hakle w nowembru 1935 zaso přewzać.

Wšě tute čelne a dušine čwěle, rozeštajenja ze swětnje a cyrkwinskeje wyšnosću kaž tež haćenja w powołanju dowjedzechu k tomu, zo schorje farar Stempel w l. 1936 čezko na nerwy a woteńdže dnja 19. oktobra samsneho léta w Lipsćanskej uniwersitnej klinice na prawdu Božu.

Rudolf Stempel bu wopór fašistiskeho režima, jeho přescěhowachu, jateho čwělowachu a zahubichu, dokelž bě za Božu česć a wěrnosć žiwy. M.

Stara cyrkej w Hrodzišću

Na wobrazu widžiče Hrodzišćansku cyrkej, kajkaž je wona před sto lětami była. Džensa ma cyrkej a wšo dokołowokoło njeje cyle hinaši napohlad. Njepřeměnjena wostała je jenož wěža, kotraž džensa hišće runje tak šěroka, móčna a horda daloko do kraja hlada kaž w starych časach. Někotři twjerdža, zo móžeš z njeje při rjanym wjedrje samo hač do pólskich Krkonošow widžeć.

Wokoło cyrkwyje bě – a je tež džensa hišće – kěrchow. Tehdy, před sto lětami, su zemřětym jednore drjewjane křiže stajeli. Narowne pomniki z kamjenja móžachu jenož wosobniši zaplaćić, a to běchu wobsedžerjo knježich dworow, fararjo a kublerjo. Hrodzišćanske drjewjane křiže běchu samo slawne, hišće do 2. swětoweje wójny je tu wědomostnik jězdził, je křiže studował a wotmolował. Rowy běchu wšitke porosćene z trawu, tak zo měješe pohrjebnišćo skerje napohlad łuki, kiž je posyte z křižemi. Džensa namakaš na Hrodzišćanskim kěrchowje jenož hišće mało drjewjanych křižow, dwaj spominatej na wopory zašleje wójny, a jedyn je wěnowany „dobrej serbskej maćeri“. Wšě tamne rowy maja, kaž druhdže tež, kamjentne narowne tafle abo pomniki a su bohaće z kwětkami posadžane.

Cyle nalěwo na wobrazu stej spóznać mjeńšej přitwarkaj: lože za hnadne knjejestwo. Tež w cyrkwi njebě z wašnjom, zo knježa z wjesnjami na jedneje ławce sydachu. Kóždy knjez měješe za sebje a swoju swójbu ložu z wosebitym zachodom. W Hrodzišću bě štyri tajkich přitwarkow trěbnych, dokelž słušachu do wosady štyri wulke ryčerkubla: Droždžij, Worcyn, Wichowy a Hrodzišćo.

Cyrkej, kajkuž widžiče ju tule, su w léce 1902 spotorhali, dokelž zdaše so přemała być. W aprylu počachu cyrkej torhać a w decembru samsneho léta hižo nowu poswjećichu! Za wosom mě-

sacow nowu cyrkej — nam džensnišim zda so to kaž džiw. Wo tutej nowej cyrkwi — kiž je mjzymtj tež hižo 85 lět stara — pak Wam njebudu ničo powědać. Tu sej wobhladaće sami, hdyž přijědžeće na cyrkwinski dzeń do Hro-džišća. T. M.

Škitane bydlenje w Budyšinje Móžnosć za wosom duchownje zbrašenych

Sakska krajna cyrkej ma 17 zawrjeynych domow z někak 1 200 městnami za duchownje zbrašenych, při čimž móžeja so w jednotliwych domach mjez 25 a 350 zbrašenych zaměstnić. Čeža při tym je, zo bydla čezke a najčeše pady a ludžo z relatiwnje wulkej samostatnosću pod samsnej třěchu. Bychu-li tući pak w škitanych bydlenjach žiwi byli a tam z poměrny snadnej prócu swoje žiwjenje sej wuhotowali, bychu so w zawrjeynych domach wjace městnow za takjich duchownje zbrašenych dobyli, kiž wjace pomocy trjebaja. Jako dalše je zjawnostne džělo. Wotnožki a měščanske misiony w našej krajnej cyrkwi wudžeržuja zwisjk k někak 2 000 duchownje zbrašenym a jich staršim. Za nich zarjaduja so kublanske dny a dowolowe přebywanja, předewšěm pak přewjedu so zetkanja a domjace wopyty. Při tym nastanje wažne prašenje, što budže z duchownje zbrašenymi, hdyž njemóžeja so starši ze starobnych abo strowotni-

skich přičin wjace wo nich starać? Tući trjebaja potom škitane bydleniske domy, hdžež móžeja so z mało pomocu na žiwjenju wobdžělić.

Nutřkowny mision prócuje so wot l. 1981, zo by so w Budyšinje na Seminarskej 19 tajki škitany dom jako bydleniska zhromadnosć za duchownje zbrašenych zarjadował. Mjzymtj su so přetwarjenske džěla započeli.

Stó začehnje po dokončenyh džělach do tuteho domu? W delnim a srjedźnym poschodže wutwarja so stajnje štyri stwy, štož rěka, zo móžeja tam wosom mužow a žonow zhromadnje bydlić, a wyše toho zaměstni so w hornim poschodže swójba, kotraž budže so zhromadže z druhimi sobudželačermi město staršeju wo zbrašenych starać. Wodnjo pónđe džěl wobydlerjow na džělo do škitanych džěłarnjow. Dwaj abo třo wostanu doma, zo bychu trěbne džěla w domjacnosći wukonjeli, na př. rjedžili, płokali, warili a zahrodu hladali. Swobodny čas přewjedže so zhromadnje, hladajo při tym na individualne přichilnosće. Dokaž pak njebudže sej džěl wobydlerjow sam móc swobodny čas zmysłopojnje zarjadować, budžeja jim sobudželačermjo pomhać. Wažnu rólu budže při tym duchowne žiwjenje hrać. Wopyt koncertow, kina a džiwadla budže so runje tak organizować kaž wopyt wosadnych zarjadowanjow. Jubileje a druge wjerški woswjeća so kaž w swójbe. Džěni ma so runje tak zhromadnje zakončić, kaž so wón rano z nutrnosću a snědanjom započnje.

Za tutón dom wudžěla so hišće ži-

wjenski porjad, kiž je trěbny za rjadowanje dnja. Wěšće pak nastanu tež problemy, kotrež džens hišće njewidžimy. Tu budžeja mužoj a žony zaměstnjeni, z kotrychž pak změje kóždy tež swoje wašnička. Přetwarjenske džěla maja so w IV. kwartalu 1987 zakončić a wutwarjenske bóhdał nazymu 1988.

Najprjedy překryje so třěcha. Wonkowne murje přinjesu so potom do přerjotneho stawa, dokaž stejji dom pod škitom pomnikow. Při wutwarje bydlenjow přeměnja so stwy: nošne murje a wjerchi. Električka, sanitarny trakt a tepjenje so nowe zatwari. Zahroda za domom budže wočerstwjenju služić. Předstajimy sej rjadki a łuku a snadž tež nuklace pukloty. W pódlanskej chěži wutwari so kuchnička a jědzernja w delnim poschodže a wulka bydleniska stwa w hornim, hdžež poskići so móžnosć za hry, ručne džěla a hladanje telewizora. Dotaj pobrachujetej hišće hobbyowej rumnosći za molowanje a lěpjenje abo za krosno k tkaču. Dale je trěbna garaža a kólnja.

Nadžijamy so, zo so z twarom čežnje pokročuje, přetož tući wosmjo spěšno zbrašeni, kotrychž mjena hišće njeznajemy, kiž pak wěšće z Budyskeho wokrjesa přińdu, trjebaja nuznje tutón dom.

Džakowni smy za dary kaž na př. za nadrožnu zběrku w nowembrje 1986. To su twarske kamjenje za naš dom.

Friedrich z Bodelschwingh wupraji to, štož našu wutrobu hnuje: Z najwjetšich čezow stwori Bóh nowe móžnosće.

Andreas Hennig

Mudrosć starych Serbow

Čiń, zo w žanej nuzy

Bóh će njeje cuzy

Tole pobožne a rjane serbske słowo by cyłego předowanja hódne było. Ja pak chcu džensa něšto prajić wo serbskej narodnej a pobožnej propagandže.

Tuto přisłowo je najskerje z jeneje serbskeje klětki wušo. Derje móžu sebi předstajić, zo su sebi kemšerjo ducy domoj wo předowanju powědali a zo je jim wosebje što wo sadu:

Čiń, zo w žanej nuzy

Bóh će njeje cuzy.

Haj, Bóh sam je naš pomocnik we wšitkich nuzach. Što pak, hdyž čłowjek do Boha njewěri, ani so k njemu njemodli a na jeho ewangelij njeposlušcha? Potom je wón zawěrnje wopušćeny w swojich čěsnosćach.

Hdyž so služowna z kemšow dom wróći a četa — tak w delanach čeděz swojej burowce rěkaše — a četa by so jeje woprašala, što je pop předował, by wona jej wotmołwila:

Čiń, zo w žanej nuzy Bóh će njeje cuzy.

To by hospozy dopokaza dosć bylo, zo njeje podarmo kemši pobyla. Jena jenička sada z dołheho předowanja, hdyž je pobožna a jadriwa, móže dosahać. Wona wostanje w pomjatku a we wutrobje. Ju sebi často wospjetujemy a ju tež druhim dale podawamy. Z čimž so zaběramy, wo tym rady rěčimy. A hdyž so to dobre mysle, potom su naše rěče za druhich spomóžne. To je propaganda wěry, to je misionstwo, kotrež swětejo dołžimy.

Tole serbske přisłowo ze serbskimi barbami sym wjacekróć widžał w awtach na wokno přilěpjene. Dobra myslička! Tak zhonja ludžo, zo su tu Serbja, zo su tu do Boha wěrjacy křesćenjo. Hdyž so němski přecel wopraša, što tole słowo rěka, móže to za njeho być

krótke, rozsudzace předowanje.

Što maja do wšelakich směšnych a hlupikojtych hrónčkow w swojich awtach nalěpjene! Ja sej was lubych, njeznatych Serbow chwala, kotřiž z pobožnym serbskim słowom so wuznawaće jako Serbja a jako křesćenjo. Wy z tym misioněrujeće, wabiće ludži, zo bychu so zaso nutrnišo Bohu dowěрили.

Gerhard Wirth

Spj w měrje!

Dnja 18. 3. 1987 bu na pohrjebnišću w Šćeńcy Maks Mertin pochowany. Njebohi bě swěry kemšer a lektor na serbskich kemšach w Rakecach, doniž chorosće dla wjace mjez nami być njemóžeše. Njepřinđe pak jenož sam, ale wón so tež wo to staraše, zo dalši Serbja na serbske kemše přińdžechu.

Zetkachmy so z bratrom Mertinom na serbskich cyrkwinskih dnjach. A kak wobčežna bě kóždy króć jězba za njeho! Dyrbješe wón tola najprjedy z mopedom abo kolesom hač do Stróže abo Rakec jěć, prjedy hač z busom dale jěć móžeše. Hdyž běchmy ze serbskim busom po puću, tak so tež wón wobdžěli. Dopomnju so derje na našu jězbu přez holu, hdžež nam wón tak wěcywustojnje a wobšěrnje wo wuwicu wuhlowych jamow mjez Wojerecami a Hamorom powědaše. A přeco, hdyž wón porěča, začuwachmy jeho horcu lubosć k serbskej domiznje. Kak rady jemu přisluachachmy, hdyž wo swojim džěćatstwje, wo młodych lětach abo wo dožiwjenjach jako braška powědaše.

Započatk oktobra přińdže Maks Mertin hišće raz z chorownje do Šćeńcy, zo by swoje 80. narodniny doma woswjećił. Rakečanscy pozawnišća jemu 10. oktobra ze serbskimi kěrlušemi a spěwami gratulowachu. Njemysłachu sej, zo su posledni raz z nim, hdyž jemu zatrubichu „Ha widžu-li ptačata čahnyc...“

Hermanowa

Johann Albrecht Bengel

Štó bě Bengel? Wón bě tajka wuznamna wosoba, w budže samo w Meyerec Nowym leksikonje mjenowany. Wón so narodži 14. 6. 1687 we Württembergskej a bě konsistorialny rada w Stuttgarte. Znaty bu po wšěm ewangelskim swěće přez swój „Gnomon“. To je grjekske słowo; tak rěka pokazowar při slónčnym časniku. Ale jeho „Gnomon“ chce pokazać Bože słowa. W nim wukladuje kóždu jednotliwu štučku cyłego Noweho Zakonja. Spisana bě jeho kniha we lačonskej rěči, ale pozdžišo bu přeložena do němčiny a druhich rěčow. Po wójnje je tež pola nas EVA (Evangelische Verlagsanstalt) tutón džensa hišće wažny komentar znowa wudała. Wón je sam wjele w bibliji čitał a slědžil, ale je so tola w jednym jara mylił. Bengel je so jara z „poslednimi wěcami wěry“ zaběrał a z biblije wulicil, zo so tysačlětno kralerstwo, wo kotrymž Zjewjenje swjateho Jana rěči, započnje w lěće 1837. To bě wězo wopak! Přetož tajke ličenje w Swjatym pismje je nam zakazane, dokaž naš Zbóžnik je sam prajił, zo ničo njewě ani čas ani hodžiny, w kotrež syn čłowjeka zaso přińdže, ani Syn sam, jenož Wótc w njebjesach. Při wšěm słuša Bengel k wótcam, na kotrychž mamy po lišće na Hebrejskich (13,7) spominać, dokaž su nam Bože słowo prajiłi.

G. L.

Prispomjenčko

W jedneje wosadze našeje cyrkweje běše jónu na kemšach poměrnyje wjele cyrkwiskeje hudźby styšeć. Zo njebychu kemše dlěje trali hač je wosada zwučena, bě farar jenož skrótko předował. Wězo rěčachu někotři po kemšach mjez sobu wo tym. Něchtó při tym praješe: „Za fararja běše to wězo derje, zo je naš chór tak dołho spěwał, tak sebi znajmjeńša njeje telko za předo-

wanje wumyslić dyrbjať. "Zona, kiž mi to powědaše, běše nad tutym wuprajnjom cyle rozhorjena. Wona mjenješe, zo farar sebi tola njesmě ničo wumyslić, ale zo ma Bože słowo připowědać. Kajke mjenješe maće Wy, lubi čitarjo, k tomu?" S. Albert

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z pola

W Serbach roznošuju so w tu chwilu němske předsarske knihi w zešiwkach. Hač su te knihi što hódne, njewěmy, dokelž je w rukomaj měli njejsmy. Ale jara droho přińdu, a zwjazk potom nimalo tak wjele plaći hač cyle knihi. Wyše teho ma woteběrar zešiwkow tež dwaj tuńšej abo dróšej wokoło 10 hr plaćacej wobrazaj wzac, a z jeneho doma, hdžež to ludžo njesu chcyli, dokelž so teho zwopředka dohladali njeběchu, wěmy, zo je so jim ze skórzbu hrozilo. To su drohe wěcy. Naše serbske knihowne towarstwo, kotrehož luby kolporter je Hatas, ma dobre knihi wjele tuńšo. Tuž njech Serbjo za přez měru drohe knihi njetrjebawši pjenjezy njewudawaju, ale njech do serbskeho knihowneho towarstwa zastupja a za lětnje 1 hr nahromadza sebi poněčim dosć knihow, zo žanych druhich wjace njetrjebaju.

Serbske Nowiny, sobotu
25. junija 1887

Cyrkej — wosada — Młoda wosada

Štóž Młodu wosadu z dožiwjenja njeznaje, budže so snadź prašeć, što ma to rěkać. Je to wosada we wosadze? Za čo Młoda wosada, hdyž so tola wosada na Božich službach zetkawa?

Młodosć je za kóždého jara wažny čas, kotryž so wuznamjenja z přewrótami a zakładnymi rozsudami. Wujasnić ma so na příklad, kotre powołanje nawuknje młody čłowjek, kotre městno wón jónu w žiwjenju zabjerje, t. r., čemu budže jónu najlěpše mocy, mysle wěnować. Młodosć je čas partnerskeje wólby. Wyše toho pušći so młodostny staršiskeho doma. Nowe puće so pytaja, swójske principy so zwoprawdza. Z džěsća wuwije so dorosćeny. Tutón přechod přewodžuja čelne a dušine změny, rěčimy wo puberće. Džěšćowska wěra so minje, tola što stupi na jeje městno?

To drje je najrozsudniše prašenje a njemělo so připadej přewostajić. Tu chce džělo w Młodej wosadze wo prašenjach wěry do Jězusa Chrystusa rěčeć, zo by wona zaklad za žiwjenje byla a wostała.

Je praktisce tak, zo zetkawaja so młodži ludžo tydžensce jónu wječor, rěča wo bibliskich hronach, najwšelakorišich temach, spěwaja, modla so. Zamołwity za to je farar, wosadna pomocnica, diakon abo čestnohamtski sobustaw. Druhdy organizuju so tež druge předewzaća. Jónu za lěto wotměwa so Džeń młodžiny w cyrkwiskim wobwodze, na kotrymž zeńdu so jednotliwe Młode wosady. Wosebite młodžinske kemše wobrubu zwjetša moderna kapala. Pisana hodžina ze spěwom a žortom njesmě pobrachować, rozmołwne a temowe hodžiny so zarjaduju.

Hdyž je rěč wo Młodej wosadze, njesmě so na kublanske dny zabyć. Na tutych schadžuja so młodži ludžo na někotrych dnjach w farach abo w kublanskich domach a su žiwi w křesćanskej zhromadnosći, woni sej džěla dožiwje-

nja a swobodny čas, prašenja na bibliju; wěra a žiwjenje stej wušo splećenej, młodži su žiwi jako křesćenjo mjez křesćanami. Tak su za někotrehožkuli hódnotne nazhonjenja we wěrje husto z kublanskim časom zwjazane. Wyše toho je z tym zwjazane často tež rjane dožiwjenje, t. r., młodostni zeznaja Baltiske morjo, Rudne hory, Berlin, Blóta abo Smoliny raz hinak. Kublanske dny wotměwaja so we wšelakich počasach, husto w prózdnicach, tola tež na kónctyнденjach abo k swjatym dnjam. Runje kónclětne silwester-ske kublanske dny su woblubowane a rjana tradicija.

Džělo z Młodej wosadu njemóže so samoběhej přewostajić a so z ničeho činić. Za to so kolekty zběraja, wosebje na młodžinskich kemšach.

Młoda wosada, to njeje potajkim někajka skupina we wosadze abo pódla njeje, ale wona chce nimo wšitkich swójskich žiwjenskich znamjenjow wobstatk cyleje wosady a z tym Jězusoweje wosady być.

Norbert Wiemer

Jurij Sewčik

Swjatki 1937

*Swjatki zaso swječić chcemy,
swjedžen Ducha swjateho.
Swjatkow njech so radujemy,
Boži džiw sta tehdom so.
Na wšo čělo wulaty
swjatki bu duch Knjezowy.*

*Kajke bě to zwjeselenje
swjatki w přeněj wosadze,
pytnywuši, zo přez nju čehnje
móčne, swjate šumjenje.
Swjatki budu swječene
za wšě rěče na swěće.*

*Čehń tež šumjenje ty swjate
přez naš cyły serbski lud!
Bože słowo — kaž nam date,
zdžerž so čiste, začěr blud,
zo by cyrkej Knjezowa
so přez swjatki skručila!*

POWĚŚĆE

Skupina akcije wujednanske znamjo w Čornym Chołmcu

Zo by žiwjenje Serbow lěpje zeznała, zetka so skupinka akcije wujednanske znamjo wot 20. do 22. měrca 1987 w Čornym Chołmcu. Tuta akcija založi so w l. 1958 z trěbnosće, přisporić wujednanje mjez ludami, kotrež mějachu pod wuskutkami 2. swětoweje wojny wosebje čerpjeć. Z našimi konkretnymi swědčenjemi móžemy jenož znamjenja stajeć w nadžiji, wujednanje na tute wašnje praktikować. Jako rozšěrjenu měrowu službu rozumimy naše džělo w diakoniskich a karitatiwnych institucijach, na wopomniščach, na židowskich kěrchowach a we wosadach. Tak zetkachu so na př. w zańdženymaj lětomaj młodostni akcije wujednanske znamjo k 14dnjowskemu lětnjemu džětu w domje młodeje wosady Wojerowskeje eforije w Čornym Chołmcu. Woni pomhachu pilnje při rekonstrukciji tutoho doma. Lětuša skupinka akcije wujednanske znamjo, kotraž zetka so nětkole w tutym domje, pokročowaše ze swojim džělom dobru tradiciju.

Mały dohlad do nałožkow Serbow

wokoło Wojerec poskići nam diapřednošk. W rozmołwje so nam wujasni wažnosć, zznać so bliže z narodnymi mjeńšinami w našim susodstwj. Dwaj wječoraj zaběrachmy so z powěsću wo Krabače, w kotrež wopisuje so jara zajimawje žiwjenje Serbow. Njedželne Bože služby, kotrež sobu wuhotowachmy, zakónčichu naše zetkanje.

Ina Liebau

Madžarska: Ew.-luth. cyrkej w Madžarskej přemysluje tuchwilu wo wuznamje Božeje služby. K tomu je prof. dr. Gyula Groó z Budapesta někotre mysle podať, kiž móže tež za našu cyrkej wažne być. Tohodla podamy tu małe zjeće jeho mjenjeja.

Boža služba je wěc cyleje wosady. Tohodla maja so wosadni na Božej službě aktiwne wobdžělić, štož móže so stać, z tym zo wosadni čitanja, modlitwy, wozjewjenja a druge džěle Božeje služby přewozmu a tež džakny wopor zběraja.

Na Božej službě Bóh sam k nam rěči. To plaći tež potom, hdyž z předowanja ničo nimam. Wězo móže předowanje (ze wšelakich příčin) słabe być, dokelž je tež předar słaby čłowjek. Ale njeje Boža móc runje w słabych móčna (2. Kor. 12,9)? A předowanje, kiž jednomu ničo njeda, móže druhemu runje wulka pomoc być. Bóh pak njerěči jenož w předowanjach k nam, ale tež w čitanjach epistole a scénja, we wodawanju hrěchow a w požohnowanju. Na tute Bože słowo wotmołwimy z modlitwami a kěrľušemi.

Boža služba je tež „zhromadźizna swjatych“, t. r. Božeho luda. Tuta zhromadnosć posylnjuje a tróštuje, a to tež potom, hdyž skoro nikoho njeznaju z kemšerjow. Na Božej službě začuwam, zo njejsym z mojimi starosćemi, wuzami a nadžijemi sam.

Tak je, po přeswědčenju prof. dr. Groá, Boža služba najwažniše zarjadowanje našeje cyrkwy a to tež wostanje.

Njeby tež nam tajke přemyslenje tyło?

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

7. 6. — 1. dzeń swjatkow

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

8. 6. — 2. dzeń swjatkow

Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Bukecy: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)

14. 6. — Swjata trojica

Njeswačidło: 8.30 hodž. kemše (Albert)

Hodžij: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Wirth)

28. 6. — 2. njedžela po Swjatej trojicy

Cyrkwinski dzeń w Hrodžišću

5. 7. — 3. njedžela po Swjatej trojicy

Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukełnska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin, 8600, tel. 42201. Ekspedicija: farar G. Lazar, Kirchweg 3, Bukeycy (Hochkirch), 8601. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čiše: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1746). — Wuchadza jonkróć za mjesac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921